LUOMUINSTITUUTTI

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO
15.10.2018

Viite: Maatalousjaosto 24.10.2018 klo 10:30/HE123/2018 vp/ Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Suomen kansallisena tavoitteena on kasvattaa luomutuotantoa siten, että vuonna 2020 Suomen peltolasta olisi luomutuotannossa 20 % ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruoasta luomuruoan osuus olisi 20 %. Luomutuotannon osuus Suomen peltoalasta on jatkuvasti kasvanut ja tuoreimpien tilastojen mukaa luomutuotannon osuus Suomen kokonaispeltoalasta on 13 %. Joissakin maakunnissa 20 %:n pinta-alatavoite on jo saavutettu.

Luomutuotannon kasvua tukee kasvava luomutuotteiden kuluttajakysyntä Suomessa ja tuotannon parempi kannattavuus verrattuna tavanomaiseen tuotantoon. Luomutuotteiden kysyntä kasvaa myös globaalisti, mikä tarjoaa suomalaiselle elintarvike- ja luonnontuotealalle vientimahdollisuuksia. Vientimarkkinoilla luomubrändi tukee suomalaisen maataloustuotannon puhdasta imagokuvaa. Luomutuotanto siis vastaa suoraan hallituksen tavoitteeseen lisätä ruoantuotannon kilpailukykyä. Luomutuotannon kasvutavoitteet edellyttävät sitä, että yhä suurempi joukko viljelijöitä ja elintarvikeyrityksiä tuottavat luomutuotteita ja heidän osaamistarpeitaan palvellaan kotimaisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla.

Jotta tavoitteet saavutetaan ja toisaalta myös suomalaisella tuotannolla ja tuotteilla voidaan vastata luomutuotteiden globaaliin markkinakysyntään ja samalla vahvistaa elintarvikevientiämme, vaaditaan valtiovallalta erityistoimia kotimaisen luomutuotannon tukemiseen. Valtion ensi vuoden budjetissa ei kuitenkaan ole erillisrahoitusta kotimaisen luomutuotannon tutkimusperustaiseen kehittämiseen eikä tieteellisen tutkimuksen edistämiseen.

Luomututkimustiedon tarveperusta

Luomutuotanto on erittäin osaamisintensiivistä, sillä se perustuu ekologisten vuorovaikutusten ymmärtämiseen. Suomi on maailman pohjoisin maatalousmaa, minkä vuoksi Suomen ilmasto-olosuhteissa tuotettu tieto mahdollistaa suomalaisen luomutuotannon kehittymisen ja tukee viljelijöiden siirtymistä luomutuotantoon. Suurena esteenä luomun lisääntymiselle Suomessa on tuottajien kokema osaamisen ja tuen puute.

Yhteiskunnallisesti luomutuotannon hyödyt näkyvät maataloustuotannon positiivisempina ympäristövaikutuksina. Maatalous on merkittävä hiilidioksidipäästöjen lähde, mutta samalla peltomaan mahdollisuuksia sitoa hiiltä on alihyödynnetty. Luomutuotannon viljelymenetelmien hyödyntäminen lisää peltomaan hiilensidontaa edistäen samalla yhteiskunnan pyrkimyksiä hiilineutraaliuteen. Tavanomainen maataloustuotanto hyötyy luomumenetelmien hyödyntämisestä erityisesti maan hoidossa, sillä luomumenetelmät edistävät sopeutumista ilmastonmuutoksen tuomiin sään ääri-ilmiöihin, kuten runsaisiin sateisiin tai kuivuuteen ja vähentää tuotannon riippuvuutta ulkoisista ostopanoksista. Luomutuotannon menetelmien

LUOMUINSTITUUTTI

osaaminen vahvistaa siten huoltovarmuuttamme. Luomutuotanto vähentää myös ympäristön kemikalisoitumista ja ylläpitää maatalousluonnon monimuotoisuutta kasvinsuojeluaineiden käyttötarpeen vähenemisen myötä. Puhtaudesta viestivän luomubrändin arvon hyödyntäminen tukee Suomen elintarvikeviennin kasvua. Viljelijöiden ja yritysten lisäksi kuluttavat tarvitsevat objektiivista, tiedeperustaista ja riittävän yleistajuista tietoa luomuruoan kulutuksen vaikutuksista ympäristöön ja omaan terveyteensä.

Luomuinstituutti toimii luomualan kehittymistä tukevan tutkimustiedon tuottajana

Luomuinstituutti on Luonnonvarakeskuksen ja Helsingin yliopiston monitieteinen luomututkija- ja asiantuntijaverkosto, joka aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa. Luomuinstituutti tukee toiminnallaan kotimaisen luomutuotannon vahvistumista koko elintarvikeketjussa tutkimuksen, kehittämishankkeiden ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen keinoin. Tutkimus on monitieteistä, ja se kohdistuu koko elintarvikeketjuun.

Luomuinstituutille määritellyt tehtävät ovat:

1. Elinkeinoelämän ja tutkimuksen välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
2. Luomututkimuksen rahoituksen vahvistaminen
3. Luomututkimuksen verkostoiminen kotimaassa
4. Suomen luomututkimuksen kansainvälistäminen
5. Luomututkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen ja tutkimustuloksista viestittäminen
6. Yritystoiminnan ja liiketoimintakonseptien kehittämisen tukeminen

Luomuinstituutin koordinaatioyksikkö sijaitsee Mikkelissä ja sen valtakunnallisen asiantuntijaverkoston toimijoina on kaikkiaan noin 120 Helsingin yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen henkilökuntaan kuuluvaa asiantuntijaa. Suomalaista luomututkimusta toteutetaan pääasiassa täydentävän ja kilpaillun tutkimusrahoituksen turvin. Suomalaisen luomututkimuksen kehittymisen kannalta kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen tutkimusrahoituksen saaminen on välttämätöntä. Kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa myös luomuosaamisen siirtämisen suomalaisen luomusektorin käyttöön.

Luomuinstituutin rahoitus on perustamisvaiheesta alkaen ollut vajaa. Luonnonvarakeskus ja Helsingin yliopisto maksavat vuosittain Luomuinstituutin johtamisen kustannukset (120 000 €/v). Instituutin muu koordinaatiotoiminta, joista keskeisimpiä ovat kansainvälisen tutkimusyhteistyön ja elinkeinoelämää tukevan tutkimuksen edistäminen ja luomusta viestiminen edellyttävät kuitenkin **180 000 euron vuotuista budjettirahoitusta**. Luomuala ei kehity tavoitteiden mukaisella tavalla ilman luomutiedon tuottamiseen suunnattua rahoitusta.

Sari Iivonen

johtaja, Luomuinstituutti